



OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS

CASE Ukraine

Center for Social and Economic Research



ПОПУЛЯРНА ЕКОНОМІКА, АБО ДЕЩО ПРО СУЧАСНИЙ ФЕОДАЛІЗМ

Існують дві сучасні системи
соціально-економічного устрою.

Дуглас Норт
Нобелівський лауреат 1993 року

Система відкритого доступу



Перша система суспільного та економічного устрою базується на принципах відкритості та чесної гри.

FAIR PLAY



Система обмеженого доступу



Друга – опирається на нерівні правила гри (пільги, привілеї), що обмежують як політичну, так і економічну конкуренцію.



Відкритість – секрет успіху розвинених країн



Відкрита система дає можливість досягти успіху найбільш конкурентним гравцям (які пропонують найбільш якісні і при цьому найбільш дешеві товари та послуги).



Обмеженість – позбавляє стимулів



Обмежена система передбачає клановість і гарантує успіх лише за ознакою приналежності до клану, сім'ї тощо. Усі, хто не належить до клану чи касты, фактично позбавлені будь-яких стимулів самореалізації, оскільки результати такої самореалізації завжди під загрозою “законної” експропріації.



Спотворені стимули – обмежені можливості самих еліт



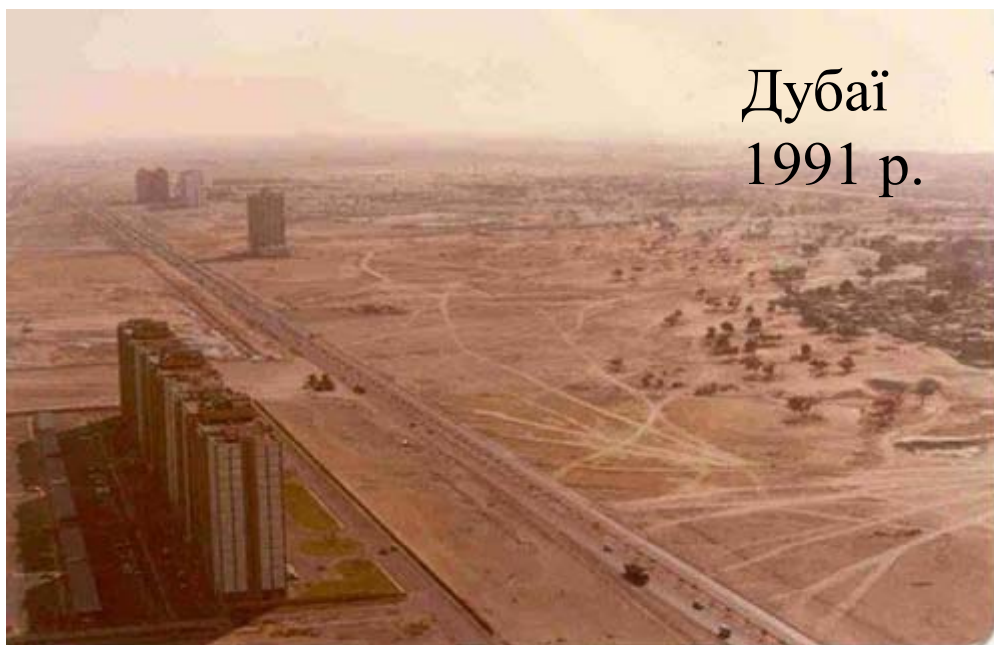
Спотворені стимули в обмеженій системі – це мізерні доходи для простих людей та дуже обмежені можливості для самих еліт.



Нафта робить винятки



Єдиним винятком із правила є країни з нафтовими покладами. Обмеженість системи компенсується нафтовими доходами.



Політичний процес – вибір без вибору



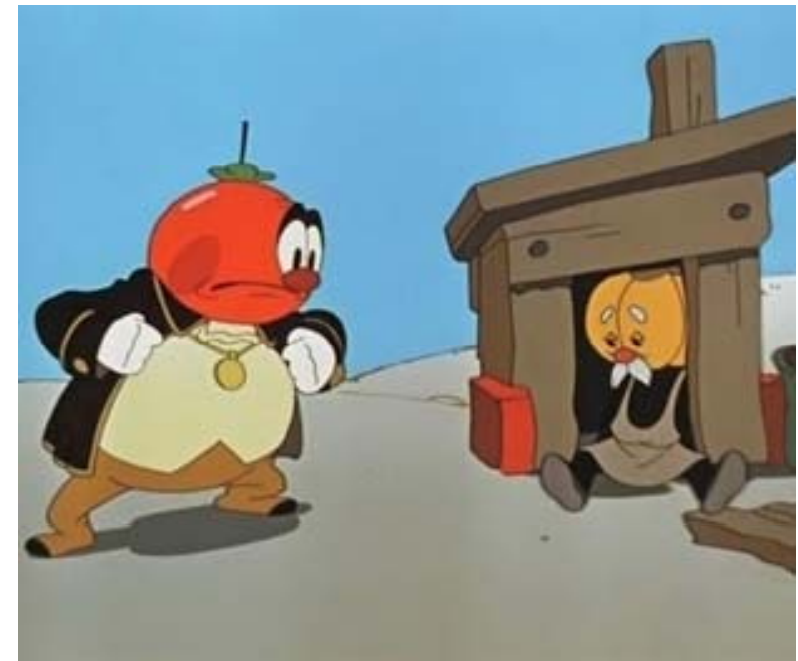
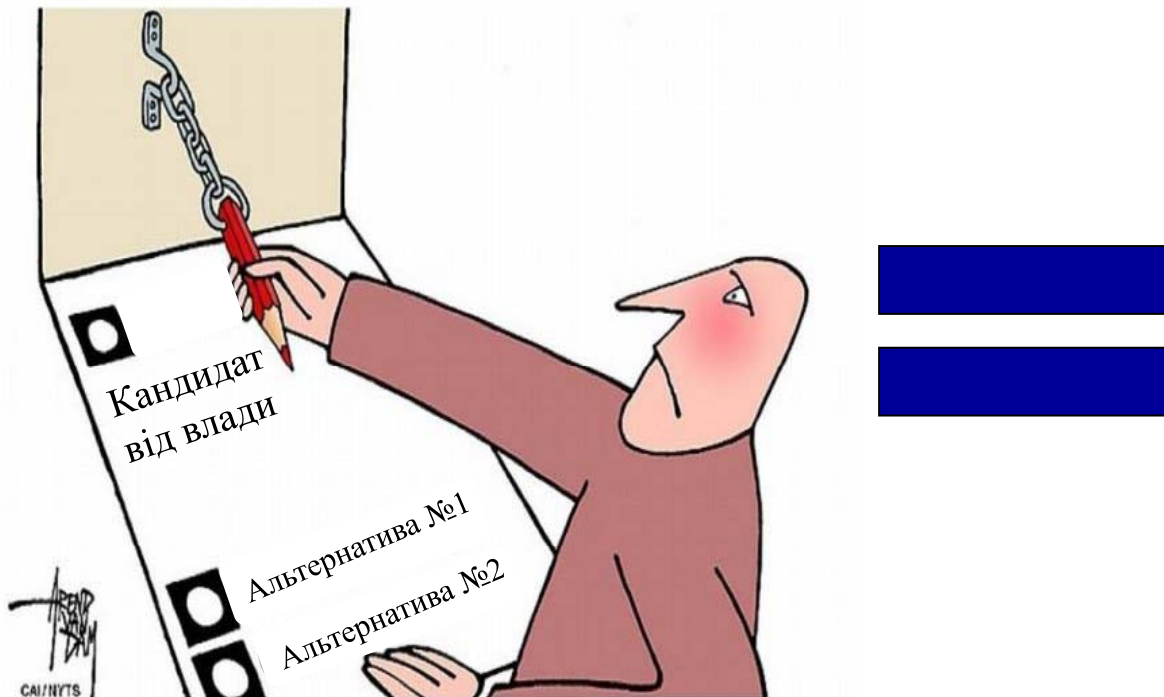
Політична боротьба (в системі обмеженого доступу) – це прагнення одних феодалів зайняти місце інших і насолоджуватися плодами такого ж самого устрою (сучасного феодалізму).



Політична безальтернативність = економічна безперспективність



Безальтернативність політичного життя – це обмежені можливості для економічної самореалізації.



Натомість...



Політична альтернатива



Наявність альтернатив в політиці – це реальна можливість «звільнити» та карати поганих керманичів.

Вибори нових
“босів”



Економічна альтернатива



Наявність альтернатив в економіці – це можливість отримувати найкращі товари чи послуги за найнижчою ціною.



«Золотий мільярд»



Так званий «золотий мільярд», тобто країни з середнім доходом на душу населення понад \$40000 на рік, - це суспільства з відкритим доступом.



Євросимпатія – це прагнення відкритості



Українське суспільство у переважній більшості вже прагне до відкритості, і це прагнення виражається у євроінтеграційних симпатіях (за опитуваннями більше 50% українців бажають приєднатися до європейської спільноти).



Відкритість потребує реальних змін



Однак для побудови відкритості потрібні реальні, фундаментальні реформи соціально-економічних відносин.



Псевдореформи



Але, на жаль, більшість дій урядовців є псевдореформами, які аж ніяк не зачіпають суть проблеми.



Попит на «відкритий доступ»



Вирішення цієї проблеми вбачається в побудові свідомого (освіченого) суспільного попиту на систему відкритого доступу



Політики відображають настрої суспільства



Політики у своїх діях і передвиборчих програмах відображають суспільні настрої...



Настрої суспільства – механізм впливу на політиків



...тому, створюючи суспільний попит на відкриту систему, стимулюємо пропозицію реальних фундаментальних реформ.



Основний інструмент: case-studies на основі поточних реформ



Основний інструмент побудови суспільного попиту на відкритість – «розбір польотів» сучасного процесу політико-економічних змін, тобто case-studies з чіткими прикладами та роз'ясненнями.



Важливий нюанс...

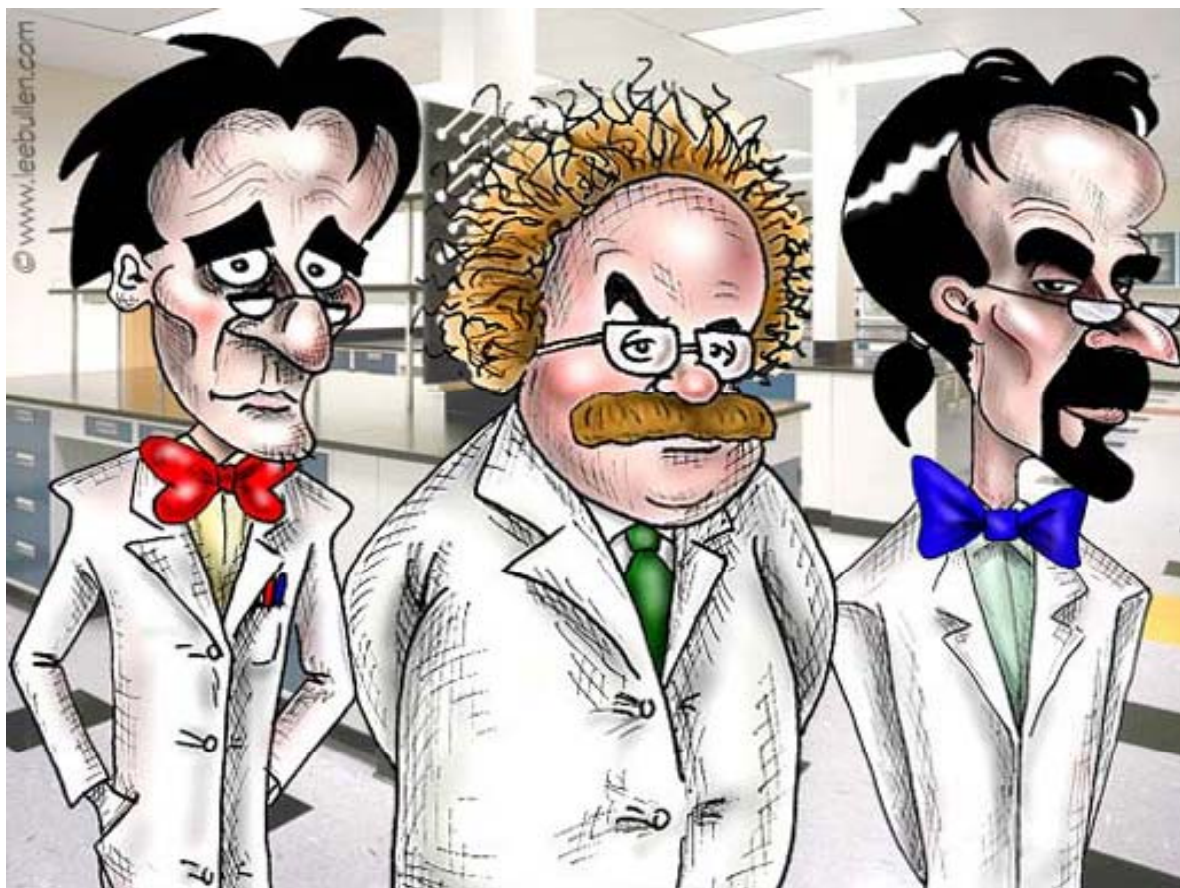
A large red circular sign with a white center, resembling a lifebuoy. A dark blue horizontal bar crosses the center of the ring, containing the text "MIND THE GAP" in white capital letters.

MIND THE GAP

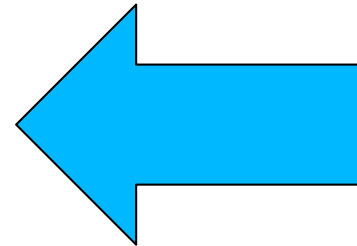
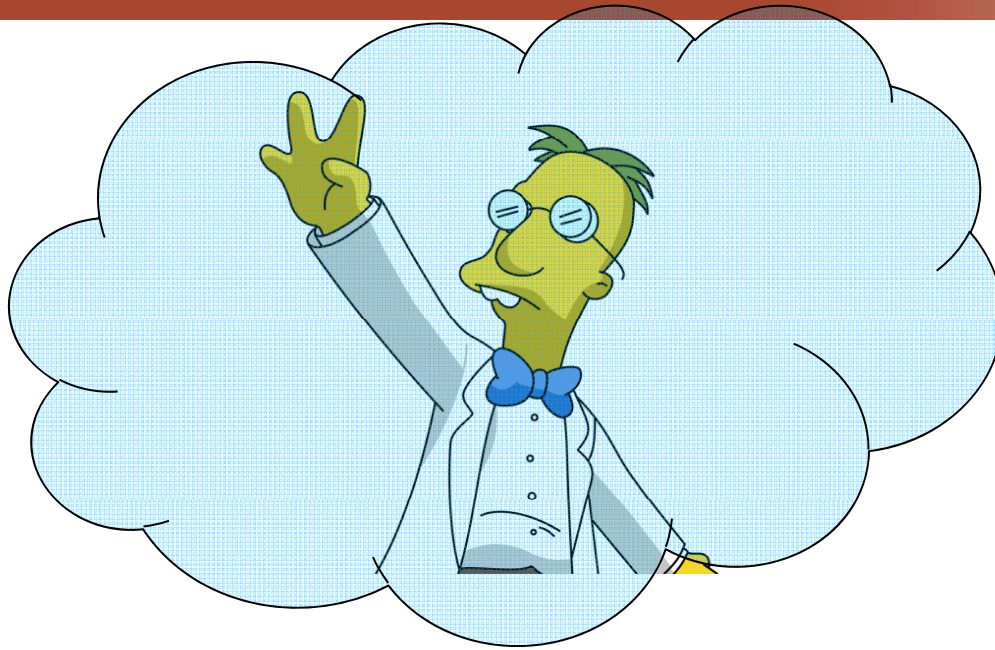
«Вузьке коло обмежених людей»



Принципи системи обмеженого доступу та необхідність створення «системи широких альтернатив» усвідомлюється невеликим колом експертів.

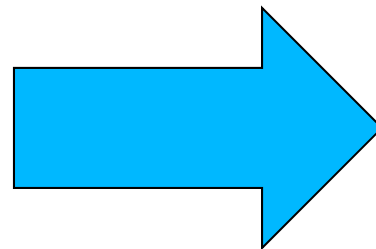


Розрив між рівнем аналітичних центрів та широкою аудиторією



Аналітичні
центри

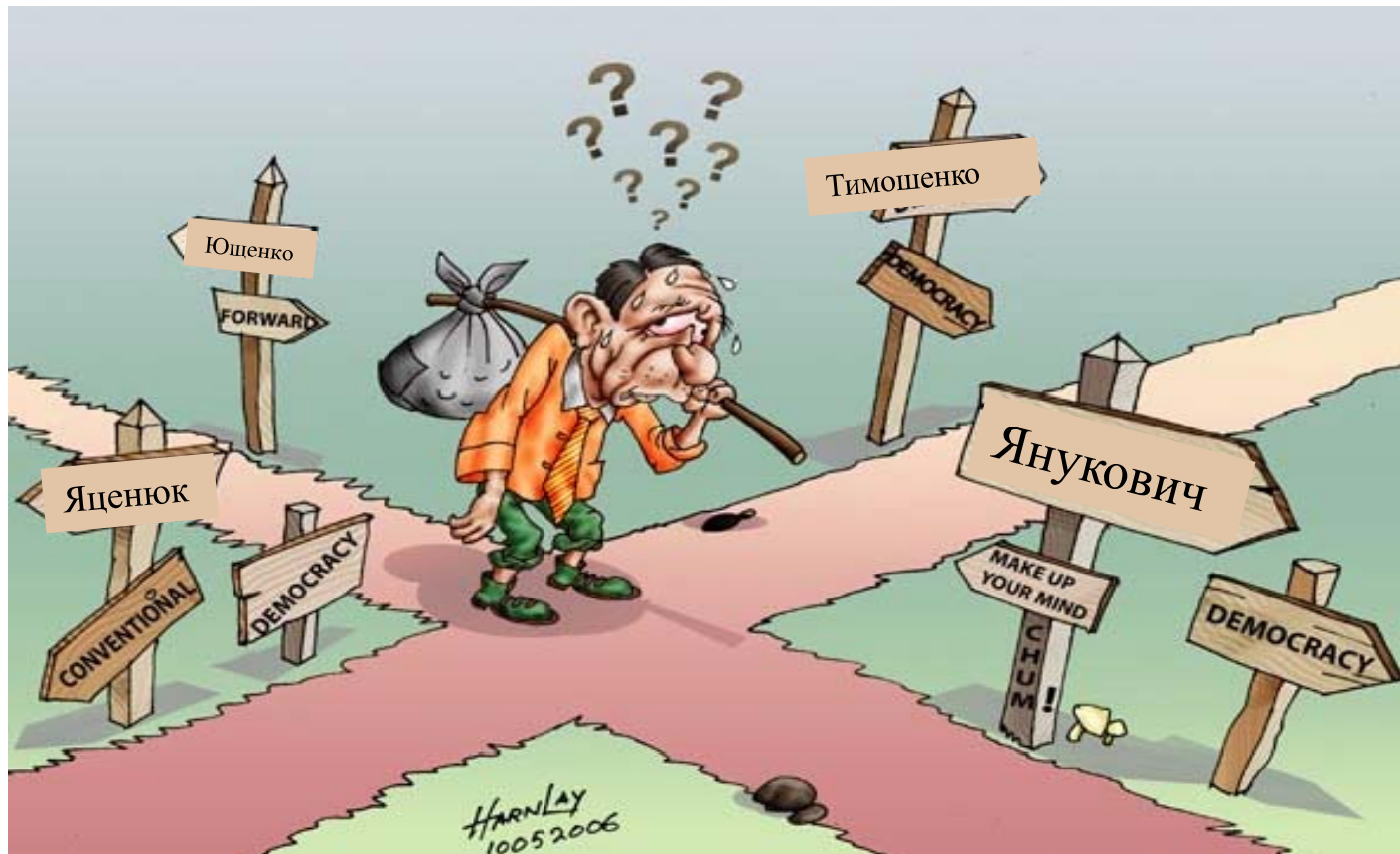
Широка
аудиторія



Існування «прірви» підтримує систему



Існування розриву між рівнем аналітиків та звичайних виборців дає можливість феодалам дезорієнтувати людей і маніпулювати суспільною свідомістю на свою користь.



Налагодження мостів



Тому для побудови свідомого суспільного попиту на відкриту систему інтелектуальна еліта, окрім підготовки якісних case-studies, повинна шукати шляхи подолання цієї прірви.



Перший крок - робити складне простим



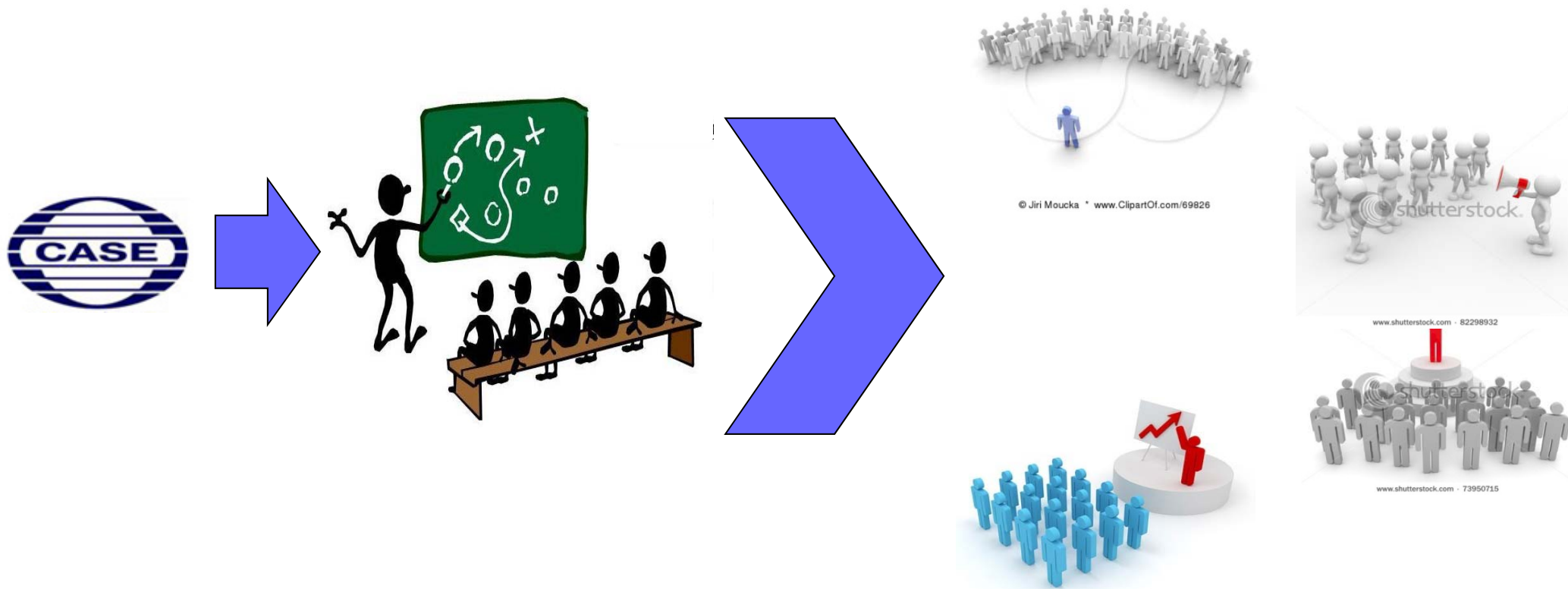
Перший крок – це «переклад» результатів своєї роботи – case-studies – на доступну мову (візуалізація, прив'язка до місцевих реалій тощо).



Другий крок - робота з місцевими НДО



Другий крок – це освітня робота з місцевими НДО, які у свою чергу стануть своєрідним «рупором» інтелектуальної еліти.



Результат - «відкрита система» - незаперечна суспільна цінність



Результатом цієї роботи буде побудова широкого суспільного попиту на систему відкритих можливостей та озброєння громадськості «інструментами оцінки» дій політичної еліти.

